

NOVÁ KONCEPCIA ROZVOJA POĽOVNÍCTVA NA SLOVENSKU A ŠKODY RATICOVOU ZVEROU NA LESNÝCH PORASTOCH

Jozef Konôpka • Peter Kaštier

Úvod

Poľovníctvo, podobne ako aj iné oblasti záujmu človeka, sa neustále mení. Je tomu tak najmä preto, že sa mení prírodné prostredie, či existenčné podmienky v ktorých zver žije. Samozrejme sú tu aj nové a stále sa prehĺbujúce poznatky výskumu a praxe. Ak bol pôvodný lov zvierat pre človeka predovšetkým dôležitým zdrojom obživy, ktorého úspešnosť neraz podmieňovala i jeho prežitie, postupom času sa stali dominantnými iné jeho aspekty.

Naša kultúrna krajina má aj v súčasnosti dostatok prírode blízkych lesných ekosystémov, preto lesná zver, najmä raticová ma dobré životné podmienky. Oveľa nepriaznivejšia situácia je pokiaľ ide o malú zver na poľnohospodárskych pozemkoch, kde sa biotop značne zdevastoval. V dôsledku nárastu početnosti raticovej zveri začali ale stúpať škody na lesných porastoch a poľnohospodárskych kultúrach. Tento nepriaznivý vplyv raticovej zveri, najmä jelenej sa začal výraznejšie prejavovať už v poslednej tretine minulého storočia a možno povedať, že má stúpajúcu tendenciu. Aby sa situácia zmenila hľadali sa spôsoby ako zabezpečiť ochranu lesných porastov a poľnohospodárskych kultúr proti zveri. Súčasne sa zvyšoval tlak zo strany lesníkov a poľnohospodárov na poľovníkov, aby aj oni realizovali opatrenia, ktorými sa zníži ohrozenie lesných porastov a poľnohospodárskych kultúr zverou. Preto sa riešenie tejto problematiky zahrňovalo aj do posiaľ spracovaných koncepčných poľovníckych materiálov.

V nadväznosti na uvedené sa tento príspevok venuje charakteristike doterajších poľovníckych koncepčných materiálov z hľadiska poškodzovania či ochrany lesných porastov. Osobitná pozornosť sa venuje charakteristike posledného koncepčného poľovníckeho materiálu *Koncepcia rozvoja poľovníctva na Slovensku* a to tých častí, ktoré súvisia so škodami zverou na lesných porastoch, či ich ochranou proti zveri.

Charakteristika doterajších koncepčných materiálov

V poslednej tretine minulého storočia, resp. tesne po roku 1990 sa na Slovensku vypracovali tri na seba nadväzujúce koncepcie rozvoja poľovníctva. **Prvú v roku 1973** vypracoval Výskumný ústav lesného hospodárstva vo Zvolene (VÚLH). Zhodnotil sa v nej vývoj poľovníctva do roku 1970. Vytýčili sa ciele a úlohy, ktoré bolo treba dosiahnuť a splniť. Po odstupe desiatich rokov došlo k prehodnoteniu niektorých častí koncepcie z roku 1973. VÚLH vypracoval **druhú koncepciu** (1983), kde sa reagovalo na zmenenú situáciu, najmä na antropizáciu krajiny a jej negatívne dôsledky na zver, ako aj na zvýšenú ekonomickú náročnosť v celej hospodárskej činnosti. V neposlednom rade išlo aj o uplatnenie nových odborných poznatkov a praktických skúseností na úseku poľovného hospodárstva. **Tretiu koncepciu** (1993) vypracoval Lesnícky výskumný ústav Zvolen (LVÚ). Reagovalo sa tu na zmenené politické a spoločenské pomery – analyzovala sa situácia a navrhli sa hlavné zábery a perspektívy slovenského poľovníctva. Snahou bolo vytvoriť predpoklady na usporiadanie poľovníctva tak, aby sa stalo integrálnou súčasťou ochrany a tvorby životného prostredia a spĺňalo tiež požiadavky zahraničia. Vo vzťahu ku škodám zverou na lesných porastoch treba uviesť, že sa prijal zámer **znížiť jarné stavy jelenej zveri na približne 20 000 jedincov, danialej na 3 700, muflonej na 4 000 a diviacej na 9 900. Zvýšiť stavy srnčej zveri**

na 75 000 jedincov.¹ V roku 1999 uložil minister pôdohospodárstva SR vypracovať *Analýzu vývoja a súčasného stavu poľovníctva na Slovensku za roky 1990 – 1998*. Mala to byť prvá časť, či podklad na spracovanie **novej koncepcie rozvoja poľovníctva** na Slovensku. Úlohu zabezpečoval LVÚ. Druhú časť, vlastnú koncepciu rozvoja poľovníctva MP SR LVÚ nezadalo. Miesto toho pracovníci Sekcie lesníckej tohto ministerstva spracovali **Opatrenia na stabilizáciu a zlepšenie obhospodarovania poľovních revírov na Slovensku**. Realizácia opatrení na stabilizáciu a zlepšenie obhospodarovania poľovních revírov na Slovensku narážala na množstvo problémov, ako aj na nedostatok relevantných informácií, či podkladov a návrhov na ich riešenie. Z týchto dôvodov sa otvorilo na LVÚ riešenie vedecko-technického projektu „Výskum veľkoplošného ekologického manažmentu hlavných a chránených druhov zveri v poľovních oblastiach a lokalitách a ochrana jej genofondu“. Takto sa vypracoval návrh na **komplexné zavedenie veľkoplošného manažmentu zveri**. Nanovo sa vymedzili hranice poľovních oblastí a poľovních lokalít. V každej poľovnej oblasti a poľovnej lokalite sa analyzovala aktuálna situácia v chove zveri a v jej životnom prostredí. Podľa úživnosti poľovních revírov v poľovních oblastiach a v poľovních lokalitách sa navrhli cieľové normované kmeňové stavy zveri, ako aj opatrenia na zlepšenie jej manažmentu. **Cieľové normované kmeňové stavy raticovej zveri na Slovensku sa stanovili takto: jelenia 32 900 jedincov, danielia 4 200, muflonia 4 900, srnčia 85 700 a diviacia 18 800**. Dôležitou časťou bol aj návrh na organizovanie riadenia poľovních oblastí a poľovních lokalít. Závety sa premietli do nového zákona (č. 274/2009 Z. z. o poľovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Celkove ak sa bližšie pozrieme na koncepcné zámery uvedené v týchto dokumentoch vidíme, že ich ovplyvňovali meniace sa prírodné podmienky, ako aj nové poznatky a skúsenosti. Na koncepcné zámery mali významný vplyv taktiež spoločensko-politické pomery a ich zmeny. **Ako najzávažnejší rozpor vo všetkých časových horizontoch bol, a je, nesúlada skutočných stavov raticovej zveri s normovanými. Najmä z tohto dôvodu sú vysoké škody zverou na lesných porastoch a poľnohospodárskych kultúrach o čom budeme hovoriť v ďalšej časti príspevku.**

Hlavné druhy raticovej zveri na Slovensku, ich početnosť a regulácia

Doterajší vývoj a súčasný stav

Jarné kmeňové stavy (ďalej len „JKS“)² a normované kmeňové stavy (ďalej len „NKS“) jednotlivých druhov raticovej zveri na Slovensku v rokoch 2000, 2005, 2010, 2011 sa uvádzajú v tabuľke 1. Zároveň sa tu uvádza aj zvýšenie JKS a NKS v roku 2011 v porovnaní s rokom 2000, ako aj rozdiely medzi JKS a NKS v jednotlivých časových horizontoch.

Tabuľka 1. Jarné kmeňové stavy a normované kmeňové stavy jednotlivých druhov raticovej zveri na Slovensku a ich porovnanie (počet jedincov zaokrúhlený na 100)

Druh zveri	Jarný kmeňový stav					Rozdiely medzi JKS a NKS			
	Normovaný kmeňový stav					2000	2005	2010	2011
	2000	2005	2010	2011	2011: 2000 [%]				
Raticová zver									
Jelenia	33 300	39 700	51 900	58 100	174	13 100	17 700	16 700	19 300
	20 200	22 000	35 200	38 800	192				
Danielia	5 700	6 400	11 200	12 800	225	2 300	2 600	5 400	4 700
	3 400	3 800	5 800	8 100	238				
Muflonia	7 100	9 100	12 500	13 900	196	3 900	5 200	5 400	4 900
	3 200	3 900	7 100	9 000	281				
Srnčia	75 000	85 100	100 100	110 900	148	17 300	21 500	12 200	13 100
	57 700	63 600	87 900	97 800	170				
Diviacia	23 800	27 100	34 600	37 100	156	11 400	13 300	15 200	14 200
	12 400	13 800	19 400	22 900	185				

¹ Ďalej sa tu uviedlo: Zachovať a zlepšovať úživnosť životného prostredia zveri (čo malo povinne zakotviť v lesných hospodárskych plánoch, pokiaľ ide o lesnú pôdu). Zvyšovať trofejovú kvalitu zveri a zabezpečiť, aby sa chovné jedince dožili do veku trofejovej kulminácie. Na odbornej úrovni zabezpečovať starostlivosť o ochranu, zimné prikrmovanie a dobrý zdravotný stav zveri. Chov zveri riadiť a plánovať cestou okresných úradov jednotne podľa chovateľských oblastí. Nemaniipulovať svojvoľne s genofondom zveri a všetky jeho presuny na nové lokality robiť pod príslym odborným dozorom. Zachovať doterajšie zvernice a zlepšiť úroveň ich poľovného obhospodarovania, najmä pokiaľ ide o trofejovú kvalitu zveri.

² Zdroj: Poľovnícke štatistické ročenky Slovenskej republiky.

JKS raticovej zveri sa od roku 2000 podstatne zvyšovali. K najväčšiemu zvýšeniu došlo v roku 2011. V porovnaní s rokom 2000 bolo pri raticovej zveri takéto zvyšovanie: jelenia o 74 %, danielia o 125 %, muflonia o 96 %, srnčia o 48 %, diviacia o 56 %. Najviac sa zvýšili JKS danielej a muflonej zveri.

Zvyšovali sa aj NKS raticovej zveri. K najväčšiemu zvýšeniu došlo v roku 2011. V porovnaní s rokom 2000 to bolo takto: zver jelenia o 92 %, danielia o 138 %, muflonia o 181 %, srnčia o 70 %, diviacia o 85 %.

Disparity medzi JKS a NKS raticovej zveri (v počte jedincov) sa v roku 2011 v porovnaní s rokom 2000 len mierne znížili, najviac pri muflonej zveri. Ak ich vyjadríme indexom prekročenia NKS v roku 2000 boli väčšie pri všetkých druhoch raticovej zveri. V roku 2011 bol tento index pri zveri jelenej 150, danielej 158, muflonej 154, srnčej 113, diviacej 162.

K nárastu JKS raticovej zveri dochádzalo najmä v dôsledku neplnenia plánu ich lovu. Napríklad plán lovu jelenej zveri v rokoch 2000 a 2005 sa splnil len na 90 %, v rokoch 2010 a 2011 na 91 %, priemerné plnenie plánu lovu za roky 2000 – 2011 bolo 91 %. K narastaniu JKS prispieva aj neplnenie plánu lovu samíc a mláďat. Pri znižovaní JKS má byť snahou plniť plán lovu samíc, ktoré sú nositeľkami prírastku. V tomto smere chýba kontrola plnenia lovu tejto časti populácie, ktorá by sa mala realizovať predkladaním spodných čelustí z ulovených samíc a mláďat.

Koncepcné zámery

Návrh cieľových NKS³ a JKS raticovej zveri, ktoré by sa mali dosiahnuť v roku 2025 sa uvádza v tabuľke 2.

Optimálna druhová štruktúra raticovej zveri (cieľových normovaných kmeňových stavov) na Slovensku podľa kategórií poľných oblastí sa uvádza v tabuľke 3.

Tabuľka 2. Jarné kmeňové stavy raticovej zveri na Slovensku – skutočnosť 2011, cieľový normovaný kmeňový stav, požadovaný jarný kmeňový stav v jednotlivých časových horizontoch do roku 2025 (počty zaokrúhlené na 100)

Druh zveri	Cieľový NKS 2025	Skutočný JKS 2011	Požadovaný JKS								Ročný pokles JKS
			2012	2014	2016	2018	2020	2022	2024	2025	
Raticová zver											
Jelenia	32 900	58 100	56 300	52 700	49 100	45 500	41 900	38 300	34 700	32 900	1 800
Danielia	4 200	12 800	12 200	11 000	9 700	8 500	7 300	6 000	4 800	4 200	614
Muflonia	4 900	13 900	13 300	12 000	10 700	9 400	8 100	6 800	5 500	4 900	643
Srnčia	85 700	110 900	109 100	105 500	101 900	98 300	94 700	91 100	87 500	85 700	1 800
Diviacia	18 800	37 100	35 800	33 200	30 600	28 000	25 300	22 700	20 100	18 800	1 307

Tabuľka 3. Optimálna druhová štruktúra raticovej zveri (cieľových normovaných kmeňových stavov) na Slovensku podľa kategórií poľných oblastí

Poľné oblasti	Počet	Výmera v ha	Druh zveri				
			Jelenia	Danielia	Muflonia	Srnčia	Diviacia
Jelenie	29	2 406 188	28 230	508	1 693	33 319	11 705
Srnčie	13	991 746	4 407	2 363	2 828	27 725	6 107
Pre malú zver	10	1 025 746	361	1 350	528	24 226	1 208
Spolu	52	4 423 680	32 998	4 221	5 049	85 270	19 020

Aby sa dosiahol súlad medzi koncepcnými zámermi na úrovni Slovenska a poľnými revírmi návrhol sa postup stanovenia NKS raticovej zveri na jednotlivých úrovniach riadenia poľovníctva a stanovovania preliminárov jej lovu. Pozostáva z týchto krokov:

Pre každú poľnú oblasť sú v koncepcii stanovené cieľové NKS jednotlivých druhov raticovej zveri – určené **deduktívne**⁴. Obvodné lesné úrady so sídlom v krajoch rozpisú cieľové NKS jednotlivých druhov raticovej zveri určené na úrovni poľných oblastí na chovateľské celky.

³ Metodika výpočtu cieľových NKS sa uvádza v publikácii Poľovnícke štúdie 10/2004 Veľkoplošné ekologické obhospodarovanie zveri v rámci poľných oblastí a lokalít.

⁴ Na základe lesníckych typologických jednotiek, agroklimatických regiónov, hlavných pôdnych jednotiek, stavov zveri a jej manažmentu na úrovni chovateľských celkov a následne za poľné oblasti a SR (Poľovnícke štúdie 10/2004 Veľkoplošné ekologické obhospodarovanie zveri v rámci poľných oblastí a lokalít).

V rámci každého poľovného revíru sa navrhnu NKS zveri podľa kritérií uvedených vo vykonávacom predpise. Uvádzajú sa tu rozpätia, v rámci ktorých sa môžeme pohybovať. Takto navrhnuté NKS v poľovných revíroch sa spočítajú za chovateľské celky a potom za poľovnú oblasť – *induktívna metóda*.

Výsledky sa vzájomne porovnávajú. Ak rozdiely v NKS podľa jednotlivých druhov zveri navrhnutých indukčnou metódou a NKS zveri príslušného chovateľského celku, resp. poľovnej oblasti stanovené deduktívnou metódou nepresahujú $\pm 5\%$, nie je treba robiť žiadne korekcie. Ak sú väčšie ako 5% prikróči sa k úprave NKS zveri navrhnutých indukčnou metódou. Problém je v tom, že spravidla pôjde o odchýlku smerom hore.

Otázkou je, či stanovená možná odchýlka $\pm 5\%$ je veľa alebo málo pre všetky druhy raticovej zveri. Ukazuje sa, že pri jelenej, srnčej a diviacej zveri by to mohlo tak zostať. Problémom je danielia a muflonia zver, kde sú rozdiely oveľa väčšie – tu by sa mohla odchýlka zvýšiť na 10% .⁵

Obdobným spôsobom sa prikróči aj k schvaľovaniu lovu jednotlivých druhov raticovej zveri, ktorý sleduje zníženie JKS raticovej zveri tak, ako sa to uvádza v tabuľke 2. V porovnaní s NKS zveri je tu rozdiel v tom, že JKS sa zisťujú každoročne spočítaním zveri v stanovenom termíne, čiže môžu byť, a spravidla aj budú, v jednotlivých rokoch iné ako sa vybilancovali v prvom roku, keď sme prikróčili k ich redukcii so zámerom dostať sa do súladu s cieľovými NKS v roku 2025. Čiže nezostáva nič iné len každoročne bilanciu zopakovať a v nadväznosti na to stanoviť preliminár lovu jednotlivých druhov zveri. Nestačí ale len takto lov napláňovať, ale ho aj dôsledne realizovať. Preto ak sa plán lovu nesplní, treba v nasledujúcom roku urobiť v pláne lovu potrebné nápravné a kompenzačné opatrenia. Pre každý revír treba založiť osobitnú kartotéku, v ktorej by sa do roku 2025 evidoval plán lovu jednotlivých druhov zveri a jeho plnenie, ako aj všetky vážnejšie nedostatky a vykonané nápravné opatrenia.

Ide o dvojkoľové stanovovanie NKS raticovej zveri. Najprv je potrebné mať návrhy NKS zveri zo všetkých poľovných revírov. Tieto sa potom spočítajú. Ak sú rozdiely väčšie ako dohodnutá tolerancia nasleduje úprava NKS zveri v jednotlivých poľovných revíroch.

Ak sa takýmto spôsobom dosiahne súlad v každom chovateľskom celku, automaticky tomu bude tak aj poľovnej oblasti a za celé Slovensko. Samozrejme v rámci odchýlky, ktorá sa stanovila.

S odstupom času, podľa toho aké sú skúsenosti s chovom zveri, aké sú škody zverou, prípadne aké sú nové poznatky výskumu je možné urobiť revíziu NKS určených deduktívnou metódou, znížiť alebo zvýšiť cieľové NKS v poľovnej oblasti. V nadväznosti na to dať možnosť orgánom štátnej správy upravovať požadované JKS raticovej zveri, ako aj preliminárne odstrely v určenom rozsahu.

Ide o koncepčný či systémový prístup. Ak sa k nemu nepristúpi, ostane to tak ako doteraz. Koncepcia na úrovni Slovenska bude aj naďalej len akýmsi teoretickým želaním, pričom skutočnosť bude iná ako žiaduca.

Škody zverou na lesných porastoch

Doterajší vývoj a súčasný stav

Škody spôsobené zverou na lesných porastoch (odhryz, obhryz a lúpanie) majú v posledných rokoch stúpajúcu tendenciu (obr. 1, 2). V roku 2011 v porovnaní s rokom 2000 škody odhryzom výhonkov v mladých lesných porastoch stúpili o 61% . Neúmerný je nárast škôd obhryzom a lúpaním kôry kmeňov v starších porastoch, a to až o 472% . Celkový rozsah škôd zverou v uvedenom období stúpol o 143% , napriek tomu, že náklady na ochranu lesných porastov proti zveri stúpili o 73% .

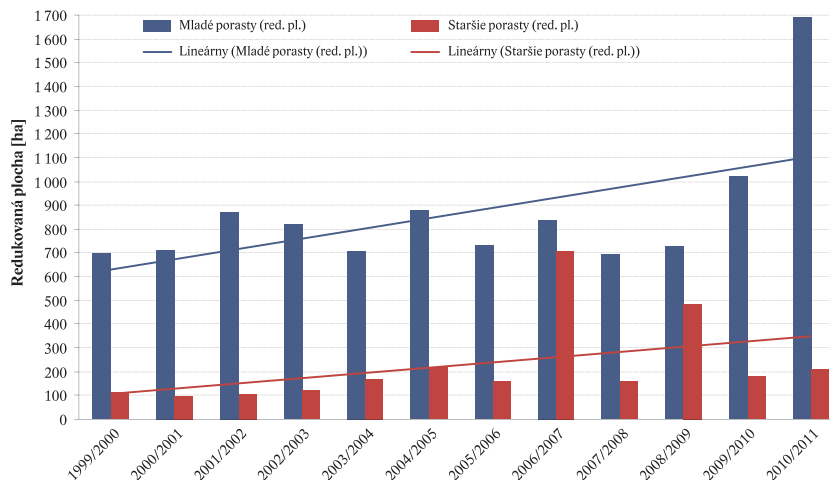
Koncepčné zámery

Ak cieľové NKS raticovej zveri zodpovedajú prírodným podmienkam a existujúcemu stavu porastov na nich, prvoradou požiadavkou je čím skôr upraviť JKS tak, aby zodpovedali cieľovým NKS. Nejde tu len o druhové zloženie zveri a jej hustotu, ale aj o správnu sociálnu štruktúru. Treba zabezpečiť súlad medzi chovom zveri a obhospodarovaním lesa a rastlinnou výrobou v poľnohospodárstve. Významne by k tomu malo prispieť dodržiavanie zásad veľkoplošného obhospodarovania zveri. Výhľadové plány poľovníckeho hospodárenia v jednotlivých poľovných revíroch treba zladíť s desaťročnými programami starostlivosti o les. V nadväznosti na ne vypracúvať a realizovať ročné plány poľovníckeho hospodárenia.

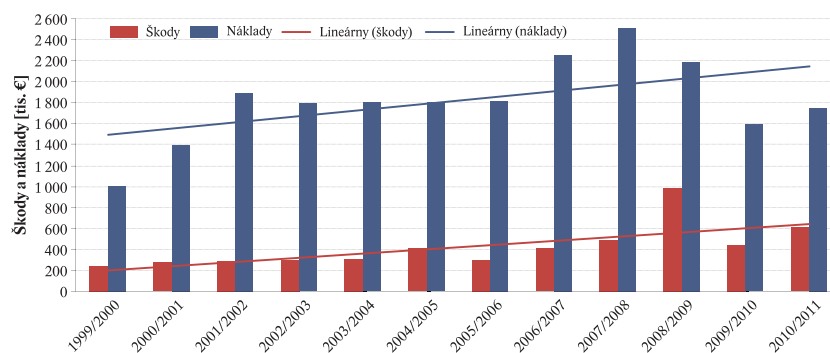
⁵ Definitívny záver aké majú byť prípustné odchýlky možno urobiť až po overení uvedeného návrhu.

Z ďalších poľovníckych opatrení na zníženie škôd raticovou zverou treba uviesť obmedzenia jej vyrušovania a stresovania pri výkone práva poľovníctva, zver prikrmovať len v čase núdze.

Veľmi dôležité je v spolupráci s vlastníkmi a užívateľmi poľnohospodárskych pozemkov prikrmovať k využívaniu neobhospodávaných plôch na poľovnícke účely, a tak znížiť škody zverou. V rokoch 2009 až 2011 došlo k zníženiu nákladov na ochranu lesa proti zveri, pritom, ak sa neznižuje ohrozenie lesných porastov, treba tieto náklady zvýšiť.

Obrázok 1. Vývoj redukovanej plochy poškodených lesných porastov zverou

Obrázok 2. Vývoj celkových škôd zverou a nákladov na ochranu proti nej

Záver

Účelom a cieľom Koncepcie rozvoja poľovníctva v SR je usmerniť poľovníctvo na Slovensku tak, aby sa zabezpečil trvalý rozvoj a využívanie zveri ako obnoviteľného prírodného zdroja a integrovanej súčasti ekosystémov. Z celej koncepcie rozvoja poľovníctva sme vybrali to, čo je z hľadiska lesného hospodárstva najdôležitejšie: **dosiahnutie súladu, či dynamickej rovnováhy v lesných ekosystémoch. Tak v prírodných ako aj umelých ekosystémoch musia sa rešpektovať ekologické väzby medzi jeho jednotlivými zložkami. V našom prípade medzi raticovou zverou a lesom. V týchto intenciách sa vypracovali návrhy cieľových NKS raticovej zveri a jej štruktúry v jednotlivých poľovníckych oblastiach. Ďalej sa navrhol postup ako v poľovníckom plánovaní a v zabezpečovaní jeho realizácie odstrániť existujúce disparity v druhovej početnosti raticovej zveri (NKS, JKS).** Pri presadzovaní tejto modernej koncepcie, európskej cesty rozvoja poľovníctva, jeho účelu a cieľa⁶ veľmi dôležitá je úzka spolupráca poľovníkov nielen s lesníkmi, ale aj s ochrancami prírody, poľnohospodár-

⁶ Účelom a cieľom Koncepcie rozvoja poľovníctva v SR je usmerniť poľovníctvo na Slovensku tak, aby sa zabezpečilo trvalo udržateľné, racionálne, cieľavedomé obhospodarovanie a využívanie voľne žijúcej zveri ako prírodného bohatstva a súčasti prírodných ekosystémov a aby sa poľovníctvo zároveň rozvíjalo ako súčasť kultúrneho dedičstva, tvorby a ochrany životného prostredia (§ 2 písm. l zákona č. 274/2009 Z. z. o poľovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov).

mi, ako aj verejnosťou. Nazdávame sa, že ak sa podarí uvedené zámery premietnuť z celoštátnej koncepcie rozvoja poľovníctva do jednotlivých poľovních revírov dosiahne sa tým aj zredukovanie škôd na lesných porastoch, resp. dostať ich na únosnú mieru, čo je oprávnená požiadavka všetkých vlastníkov a obhospodarovateľov lesa.

Nebude jednoduché zabezpečiť v koncepcii zakotvený prístup v riadení poľovníctva. Ide o to, že sa tu presadzujú rozličné záujmy či prístupy. Tak je tomu nielen na Slovensku ale aj v zahraničí. V podstate ide o dve krajné, protichodné koncepcie či ideológie. Na jednej strane je to „krajný environmentalizmus“, podľa ktorého netreba do prírody zasahovať, všetko ponechať na samovývoj, vrátane populácií zveri, lebo platí „čo príroda robí, len dobre robí“. Niektorí ochrancovia práv zvierat, zelení, ortodoxní a aj militantní ochrancovia prírody dokonca vystupujú proti poľovníctvu ako barbarskému zabíjaniu zvierat pre potešenie a ako prejavu atavistických pudov. Na druhej strane je to „krajný ekonomizmus“, alebo neoliberalizmus. Tento sa na poľovníctvo pozerá výlučne z ekonomického, či komerčného hľadiska, teda tak ako v inej podnikateľskej činnosti. Presadzuje, aby sa so zverou nakladalo voľne bez obmedzení či dodržiavania zásad trvalej udržateľnosti. Ide o to, či vládnuce štruktúry štátu dokážu obhájiť, resp. presadiť politiku verejných potrieb, alebo podľahnú lobistickým skupinovým záujmom. Koncepciu nestačí len prijať ale aj v nej uvedené zámery plošne realizovať.

Podakovanie

Tento článok bol vytvorený realizáciou projektu *Progresívne technológie ochrany lesných drevín juvenilných rastových štádií* (ITMS 26220220120), na základe podpory operačného programu Výskum a vývoj financovaného z Európskeho fondu regionálneho rozvoja.

Literatúra

Rozvoj poľovníctva na Slovensku do roku 1985 (s výhľadom do roku 1995). (Poľovnícke štúdie 1/1973). Oficiálny materiál MPVŽ SSR. Obsahoval vývoj do roku 1970 a cieľové návrhy.

Súčasný stav a perspektívy ďalšieho rozvoja poľovníctva na Slovensku. (Poľovnícke štúdie 8/1983). Nešlo o oficiálny materiál. Obsahoval vývoj do roku 1980 (1981) a návrhy ako zabezpečiť ďalší rozvoj.

Súčasný stav a návrh koncepcie rozvoja poľovníctva na Slovensku do roku 2010 (pracovný materiál pre úradnú potrebu, 1993). Nešlo o oficiálny materiál. Obsahoval analýzu situácie a návrh hlavných zámerov a perspektív slovenského poľovníctva.

Slovenské poľovníctvo na prahu tretieho tisícročia. (Poľovnícka štúdia 9/2000). Mala to byť 1. etapa Koncepcie rozvoja poľovníctva na Slovensku. Nešlo o oficiálny materiál. Analyzoval vývoj poľovníctva na Slovensku po roku 1990. Obsahoval taktiež hlavné problémy poľovníctva a návrhy ich riešenia.

Analýza vývoja a súčasného stavu poľovníctva na Slovensku za roky 1990 – 1998 a opatrenia na stabilizáciu a zlepšenie obhospodarovania poľovních revírov na Slovensku (2000 – 2003). Oficiálny materiál MP SR. Prvá časť prevzatá z Poľovníckej štúdie 9/2000. Druhá časť sa týkala opatrení na roky 2000 – 2003.

Veľkoplošné ekologické obhospodarovanie zveri v rámci poľovních oblastí a lokalít. (Poľovnícka štúdia 10/2004). Výsledky tejto štúdie sa realizovali v rámci novej poľovníckej legislatívy v roku 2009.

Doc. Ing. Jozef Konôpka, CSc., Ing. Peter Kaštier, PhD.

*Národné lesnícke centrum - Lesnícky výskumný ústav Zvolen, T. G. Masaryka 22, SK – 962 92 Zvolen,
e-mail: jkonopka@nlcsk.org, kastier@nlcsk.org*

